

Bolduc

Butlletí Cultural Informatiu de l'Arxiu General de la Diputació de Tarragona

www.dipta.cat

L'impuls de
l'arxivística digital

Les noves tecnologies
als arxius: progressió
i evolució de la
gestió documental

La Secció del Cens
Electoral fins a la
Transició (1880-1974)

El ministre de Defensa
a Tarragona (1974)

Diputació Tarragona

Número 18 Segon semestre 2015

L'impuls de l'arxivística digital

L'anacrònic terme oficina sense papers imposa la seva vigència, dia a dia, amb l'empenta (i a l'empara) de les noves tecnologies. El mot document adquireix una riquesa de matisos que va molt més enllà del simple paper imprès, mecanoscrit o manuscrit. Avui, es pot entendre per document qualsevol suport que contingui informació i, en aquest sentit, els suports físics ideals són els digitals i els informàtics, per la seva versatilitat, facilitat de manipulació, transmissió, reproducció i, sobretot, capacitat d'emmagatzematge de quantitats

ingents de dades. Els documents en paper no són rival, no hi poden competir. El tren del progrés s'atura a la nostra estació, i no s'hi val a perdre'l.

L'article d'Ainara Bueno Bagés ens introdueix en aquesta nova realitat de la gestió arxivística, una realitat que guanya terreny dia a dia, byte a byte, com el batec d'un cor que dóna vida pausadament i amb serenor, però amb determinació d'efectuar un canvi que, als ulls dels que vindran, haurà estat tota una revolució._

Bolduc_

Butlletí Cultural Informatiu de l'Arxiu General
de la Diputació de Tarragona

Coordinadors:
Eugeni Perea i Simón
Manel Güell

Col·laboradors:
Equip tècnic de l'Arxiu General: Sergi Borralló Llauredó,
Ramon Cornadó Serra, Benet Martí Álvarez, Kelma Martínez Toro
i Sara Pérez Rodríguez

Carrer de Vila-seca, 28
43110 La Canonja
Tel. 977 547 662 / Fax 977 196 080
arxiu@dipta.cat

Disseny i maquetació:
Unitat d'Imatge Corporativa i Disseny Gràfic
de la Diputació de Tarragona

www.dipta.cat

Diputació Tarragona

Sumari_

Pòrtic

L'impuls de l'arxivística digital

Assaig

Les noves tecnologies als arxius:
progressió i evolució de la
gestió documental

Fons

La Secció del Cens Electoral fins a
la Transició (1880-1974)

Acció cultural

Recull de premsa i bibliografia

Les imatges de l'arxiu

El ministre de Defensa a Tarragona (1974)

Les noves tecnologies als arxius: progressió i evolució de la gestió documental

Evolució dels arxius des de la primera creació

Si ens situem en el preludi dels arxius, ens trobem a l'època antiga, on apareixen els primers arxius, tauletes d'argila conservades en palaus i temples.

A Grècia, la documentació es conservava en aquests temples on es recollien lleis, processos de consell i actes judicials. Tota la documentació era considerada com a informació de poder ja des d'aleshores. Tot i així, ja admetien el dret d'accés i còpia dels ciutadans. Va ser llavors quan va considerar-se la incoació a l'arxivística.

A l'època medieval, a principis del segle XII, els barons feudals van tenir cura de conservar els títols de llurs múltiples propietats, concedides, comprades o donades pel rei, amb l'objectiu de garantir el dret als seus dominis.

Les cancelleries i cúries evolucionen en el format paper i substitueixen el pergamí tot incrementant la producció documental, fet que va comportar que els

arxius es vincuessin amb nous grups socials i noves institucions jurídiques i donessin lloc a la creació d'arxius reials, municipals, notariais i eclesiàstics.

Des d'aleshores, els arxius van anar augmentant el volum de documentació i, per tant, es va propiciar l'ús dels registres documentals i la implementació de nous sistemes de classificació. La funció dels arxivers s'associava amb la formació de notaris i secretaris, els quals s'encarregaven de conservar els documents en armaris o cofres i, si s'esqueia, localitzar-los.

Durant l'època moderna, els arxius eren considerats unes potents fonts de poder que custodiaven drets de patrimoni, imprescindibles per mantenir els litigis de propietat que es dirimien als tribunals. Per tant, eren considerats una propietat de secretisme que els feia inaccessible a l'exterior, la qual cosa implicava un control exhaustiu de la informació.

A partir d'aquí, per a la conservació dels documents, es generen els dipòsits documentals, així com també l'expedient, a conseqüència del procés administratiu.

Un Arxiu de la Paraula...

L'any 1916 la Mancomunitat de Catalunya donava suport a la Lliga del Bon Mot, pel foment de la llengua i de la fonètica catalanes. Els bonmotistes treballaven d'acord amb el Laboratori de Fonètica Experimental, de l'Institut d'Estudis Catalans, per tal d'estudiar la possible formació d'un arxiu de la paraula.

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA. *Report del Consell Permanent a l'Assamblea*. Barcelona: Impr. Casa Provincial de Caritat, 1916, p. 27.

També s'inicien els primers textos sobre teoria arxivística. El primer manual que s'edità fou *Von der Registratur*, el 1571, escrit per Jacob von Ramingen, on donava a l'arxivística un paper fonamental dins la gestió administrativa.

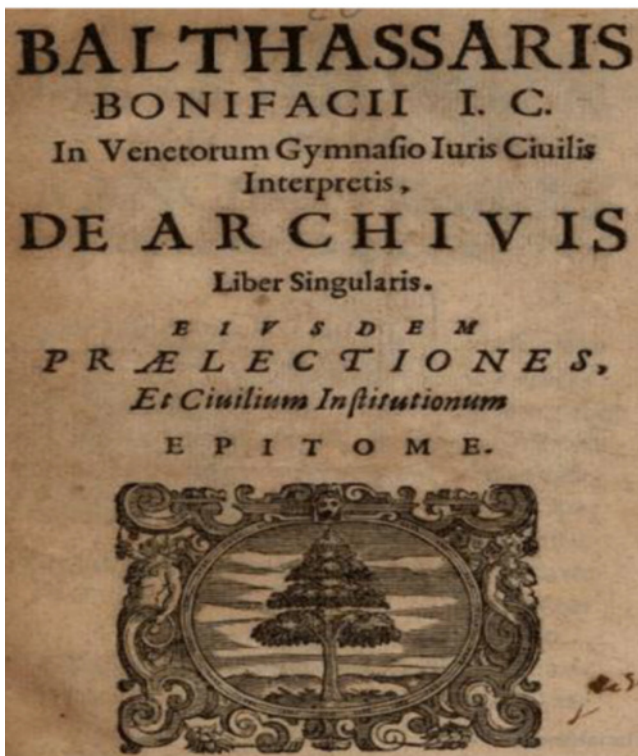

A principis del segle XIX, durant l'edat contemporània, els arxius eren considerats laboratoris de la història i, per tant, les cases reials i els senyors eclesiàstics cada vegada tenien més cura a l'hora de conservar els documents. Els arxius passaren a ser propietat de la nació i, en conseqüència, començaren a estar disponibles al servei dels ciutadans i aquests podien accedir-hi lliurement. Amb el moviment del Romanticisme, es converteixen en centres per a la investigació històrica i cultural. Així doncs, el vessant historicocultural adquireix més importància respecte al vessant juridicoadministratiu i causa la dualitat entre els arxius administratius i els arxius històrics. És a mitjans del segle XX quan es creen els primers centres per a la formació d'arxiviers, la qual cosa dona lloc a una evolució considerable en l'arxivística.

Al llarg de la història, els arxius han anat creixent amb l'essència del valor poderós de la documentació, però no és fins a la segona meitat del segle XX que experimenten una important evolució: l'arxivística recupera les funcions administratives i, per tant, s'ocupa també dels arxius de gestió.

D'aleshores ençà, els arxius ja compten amb un gran volum de documentació i faciliten als ciutadans l'accés a la informació. Aquí apareixen conceptes com el cicle vital dels documents, el calendari de transferències, la tria i eliminació documental i el sistema de gestió documental. Aquests nous conceptes mostren l'aplicació de l'arxivística en el procediment administratiu.

A finals del segle XX es creen els primers documents electrònics, i és llavors quan apareix una nova visió dels arxius, els quals hauran d'adaptar-se als nous canvis i assumir els reptes tecnològics que comporten.

Primer manual d'arxivística: Jacob von Ramingen, *Von der Registratur* (1571)

Un pas, dia rere dia, de les tecnologies de la informació i la comunicació

El nostre món informacional és el més complex i canviant de tota la història de la humanitat, i això fa que les oportunitats i les amenaces en aquest àmbit siguin cada cop més grans. Actualment, la incorporació de les tecnologies de la informació i la comunicació en l'àmbit administratiu implica un canvi de paradigma en la gestió dels documents i expedients, la qual cosa fa que ens endinsem en l'automatització dels processos de gestió, tot desmaterialitzant el format paper. Els documents, com a canal informatiu, passen a ser purament electrònics, i donen lloc a una nova dinàmica que requereix una regulació i una sistemàtica específica, com la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics. L'aplicació vigent d'aquesta llei suposa una oportunitat per dur a terme tasques de simplificació dels processos de treball, així com la millora dels procediments administratius, amb l'objectiu d'establir un sistema de gestió documental més àgil, versàtil i eficient.

El nou Sistema de Gestió Documental (SGD)

El terme *sistema de gestió documental*, avui en dia, es refereix a la utilització dels documents electrònics o digitals en una organització quan l'acumulació de paper sobrepasa la capacitat de gestió i provoca problemes d'emmagatzematge. Es produeix, aleshores, la implantació de maquinària i nous programaris amb l'objectiu de fer disminuir l'ús del paper i desenvolupar els tràmits administratius en format digital i, al mateix temps, poder-los compartir sincrònicament amb els diferents departaments de l'organització. Per tant, podem definir la gestió documental com el conjunt

d'activitats administratives i tècniques amb tendència a la planificació, gestió i organització de la documentació produïda i rebuda per les entitats des del seu origen fins a la seva conservació o eliminació.

Un sistema de gestió documental ha de donar suport a l'acompliment dels processos de l'organització, tot mantenint l'autenticitat de la informació al llarg del temps. A més, la norma ISO 15489:2001 estableix una sèrie d'elements que han de formar-ne part, com ara un marc reglamentari on s'estableixin unes polítiques i normes determinades, unes responsabilitats i competències per part del personal professional per tal de prendre les mesures oportunes en un moment determinat, i la implementació d'un esquema de metadades, el qual s'aplica a la informació d'un document amb l'objectiu d'assegurar la seva posterior recuperació, autenticació, avaluació i preservació. Un altre element que forma un SGD és la definició dels processos i controls, com són l'eliminació, la transferència o la conservació, que serveixen per sistematitzar el manteniment dels documents al llarg del temps.

Font: *Gestió Documental*. José Alberto Alonso Martínez. UOC, 2013.

Quan parlem de la implementació dels processos de gestió documental, estem parlant d'una sèrie de normes ISO 30300, les quals estableixen el marc de governança per als documents d'una organització, és a dir, la política i els objectius, els rols i les responsabilitats, la planificació, la realització de processos, els elements d'implementació i els requisits funcionals per a documents en entorns d'oficina electrònica. La norma que fa d'eix central, al voltant del qual s'articulen la resta de normes tècniques, és la UNE-ISO15489, que constitueix un compendi de bones pràctiques de gestió documental i indica que s'han de crear documents autèntics, fiables i utilitzables per protegir-ne l'autenticitat. Aquesta norma es basa en la definició del disseny i la implementació d'un sistema de gestió de documents i dels processos i controls de la gestió d'aquests documents, que facilita la posada en funcionament de l'SGD, basats en les eines documentals necessàries per poder desenvolupar-lo adequadament.

En el moment que una administració o organització posa en pràctica les seves decisions i accions mitjançant un SGD, cal complir unes funcions i requisits específics, com són: l'enregistrament de les operacions relacionades amb els documents electrònics (mitjançant, per exemple, metadades); protegir els documents i valorar els terminis de conservació, tot identificant els possibles riscos als quals estan sotmesos; comptar amb diverses opcions d'ubicació dels documents (com l'emmagatzematge en núvol), conversió i migració amb l'objectiu de preservar l'autenticitat i la integritat dels documents; facilitar l'accés i la recuperació dels documents de manera àgil i eficaç i garantir-ne la protecció davant de modificacions i destruccions no autoritzables; i per últim, aplicar decisions respecte a la conservació i disposició dels documents.

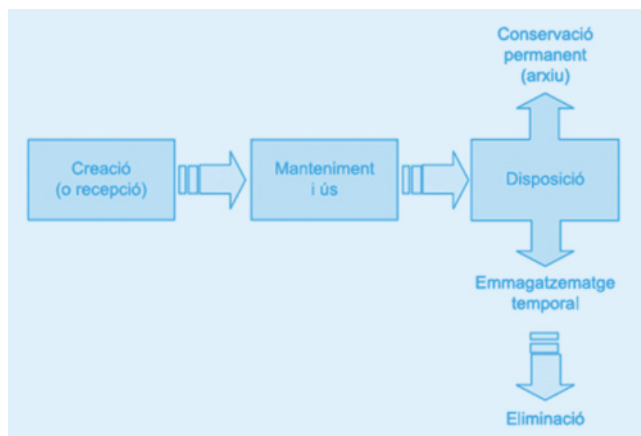
Cal tenir en compte els requisits que formen part dels documents i, per tant, garantir que compleixin les

següents característiques: l'**autenticitat**, per comprovar que el document és autèntic i és, doncs, allò que afirma ser; la **fiabilitat**, que considera una representació completa i precisa de les operacions de les quals dóna testimoni; la **integritat**, que fa referència al caràcter complet i inalterat del document, i la **disponibilitat**, la qual permet localitzar, recuperar, presentar i interpretar fàcilment un document.

L'SGD s'aplica a tot el cicle de vida dels documents, és a dir, per a totes les fases per les quals passen, des de la seva creació, manteniment i ús (que engloben accions d'emmagatzematge i recuperació) fins a, finalment, la disposició (on es decideix si el document es conserva permanentment a l'arxiu o, contràriament, segons el calendari de conservació, té un període de vida temporal i es pot eliminar).

Tot SGD ha d'estar format per les eines documentals necessàries que regulen les funcions operacionals de la gestió documental, tot garantint els procediments i les directrius establerts per l'organització, i on es recullen les condicions d'accés i la implementació d'un conjunt de vocabularis controlats, com les metadades que permeten classificar i descriure la informació pròpia de l'organització.

També cal tenir en compte l'ús d'una aplicació de gestió documental, és a dir, els sistemes informàtics que faciliten l'accés a la informació. Parlem de **tecnologies EDM** (*electronic document management*), que s'utilitzen per controlar i emmagatzemar documents electrònics i que, al mateix temps, faciliten la indexació i recuperació dels documents; les **tecnologies ERM** (*electronic records management*), que proporcionen un repositori segur per als documents tot impedit la seva destrucció o modificació, i les **tecnologies ECM** (*enterprise content management*), que gestionen i distribueixen continguts electrònics, com la documentació interna de l'organització.

Font: *Arxivística i Gestió Documental*. José Alberto Alonso Martínez. UOC, 2013.

La implementació d'aquestes tecnologies de gestió documental ha de complir els requisits funcionals establerts en el MoReq2 (*Model de requeriments per a la gestió de documents electrònics*). Aquesta norma es basa en la gestió dels documents i arxius electrònics, la qual recomana l'ús de documents en format XML, així com també la necessitat d'establir metadades per permetre la identificació, la descripció, la gestió i la utilització dels documents electrònics d'arxiu amb l'objectiu de conservar, eliminar i recuperar funcions administratives, a més d'altres funcionalitats com l'automatització dels fluxos de treball (*workflows*).

En el món arxivístic existeixen diferents processos de gestió dels documents al llarg del seu cicle de vida: la *identificació* —enumeració sistemàtica del fons documental de l'arxiu—, l'*avaluació* —determinació del període de conservació dels documents—, la *classificació* dels documents —definició de les categories i agrupacions documentals amb una ordenació establerta—, la *descripció* —representació de la unitat de descripció per identificar, gestionar i localitzar el document a l'arxiu— i, per últim, l'*arxivament* —emmagatzematge del document organitzat per garantir-ne la conservació i facilitar-ne la localització i recuperació.¹

Els arxius digitals actuals

Aquesta revolució tecnològica als arxius ha estat primordial per a la consolidació i revitalització dels serveis arxivístics. L'ús d'aquestes eines tecnològiques els ha permès evolucionar amb relació al tractament de documents electrònics des del punt de vista de la conservació a llarg termini. El gran volum documental que es pot generar en aquest format permet conservar-los en sistemes de classificació establerts.

Pel que fa a la professió arxivística, també s'ha vist afectada per l'impacte de les noves tecnologies de la informació i ha donat lloc a diferents i noves visions sobre la concepció de la professió de l'arxiver, fins a considerar-la com una de nova: els gestors de recursos de la informació (MAURI I MORERA, 2009).

De fet, fins i tot els manuals d'arxivística no fan gaire diferència entre la informàtica i les telecomunicacions i consideren les tecnologies de la informació com a instruments auxiliars de l'arxivística (CRUZ, 1994).

Informatització dels instruments de descripció

Cap als anys 90 es va produir el focus d'evolució tecnològica més important. Es va plantejar la necessitat d'un

¹ ALONSO MARTÍNEZ, José Alberto. "Arxivística i gestió documental". *Gestió Documental*. Barcelona: UOC, 2013, p. 2-26.

enfocament integral i, a llarg termini, de la informatització de l'arxiu. Això va permetre informatitzar tant els elements de descripció com els arxius de gestió, i l'automatització del calendari de conservació i eliminació, i també el control de transferències. L'ús de la informàtica també va evolucionar en aportar un suport documental diferent del paper, però amb una capacitat més gran de difusió i preservació dels fons històrics dels arxius.

Aquests canvis han permès als arxius l'aprovació de normes legislatives que regulen diferents aspectes relacionats amb els arxius, com ara la Llei 20/2015, de 29 de juliol, de modificació de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents lleis d'arxius,² o decrets com el Decret 13/2008, de 22 de gener, sobre accés, avaluació i tria de documents (DOGC núm. 5056, de 25.01.2008).³ També s'han creat serveis d'arxius a les administracions catalanes, s'ha activat la formació específica d'arxivística, s'han constituït associacions professionals i s'ha normalitzat l'accés d'arxivistes professionals a les direccions dels serveis d'arxius.

Tant els arxius administratius com els arxius històrics han anat introduint sistemes de gestió de bases de dades per a la informatització dels instruments de descripció, els quals faciliten la confecció i l'autoedició de catàlegs i inventaris.

Quant a la descripció arxivística, cal tenir en compte les normes establertes que permeten identificar i

explicar el context de creació i el contingut del document d'arxiu, amb el principal objectiu de facilitar-hi l'accés. El Consell Internacional d'Arxius (International Council on Archives, ICA)⁴ va elaborar quatre normes de rang internacional per catalogar documents d'arxiu que es volen conservar. Són les següents:

- ISAD (G): és la guia general per elaborar descripcions arxivístiques i, per tant, dels documents d'arxiu. Se'n va fer l'adaptació catalana (NODAC).
- ISAAR (CPF): és la guia per elaborar registres d'autoritats d'arxiu que proporcionen descripcions d'institucions, persones i famílies; en conseqüència, descriuen els productors dels documents d'arxiu.
- ISDF: és la guia per elaborar descripcions de funcions d'entitats vinculades amb la producció i conservació de documents i, doncs, descriuen les funcions i activitats.
- ISDIAH: és la guia que té com a principal objectiu facilitar la descripció de les institucions amb fons d'arxiu.⁵

Tot i així, quan parlem de la descripció arxivística informatitzada, en aquest sentit, persisteix la manca d'estandardització de les fitxes descriptives. Per tant, cada arxiu defineix i estableix quins són els elements de descripció dels documents i com s'elaboraran els registres, adaptant-se a les seves necessitats i a les seves exigències per a una adequada gestió interna.

² Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Arxius i gestió documental. Legislació de Catalunya. Llei 20/2015, de 29 de juliol, de modificació de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents lleis d'arxius.

http://cultura.gencat.cat/web/.content/dgpc/arxius_i_gestio_documental/07_marc_normatiu/legislacio_de_catalunya/pdf/Llei_20_2015_modif_LA.pdf.

³ Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Arxius i gestió documental. Legislació de Catalunya. Decret 13/2008, de 22 de gener, sobre accés, avaluació i tria de documents (DOGC núm. 5056 de 25.01.2008)

http://cultura.gencat.cat/web/.content/dgpc/arxius_i_gestio_documental/07_marc_normatiu/legislacio_de_catalunya/pdf/08008142.pdf.

⁴ International Council on Archives (<http://www.ica.org/3/homepage/home.html>).

⁵ ALONSO MARTÍNEZ, José Alberto. "Tècniques de tractament documental". *Gestió Integral d'Arxius*. Barcelona: UOC, 2013, p. 1-44.

Digitalització

La digitalització ha estat considerada un succedani de la microfilmació, si ens referim al concepte de conservació del material original. L'ús de les tecnologies aplicades a la digitalització ha aportat molts avantatges en l'àmbit arxivístic, com són preservar la fidelitat del document original, la conservació de les còpies de la mateixa qualitat, la transferència dels documents digitalitzats a xarxes remotes tot facilitant-hi l'accés múltiple i, així mateix, la cura i conservació de les imatges fotogràfiques. La incorporació d'aquests documents als sistemes de gestió de dades ha convertit la digitalització en una tecnologia molt important per a la difusió dels fons arxivístics.

La digitalització és una eina útil de consulta directa per als usuaris, que els facilita accedir al contingut del fons documental i, alhora, millorar les condicions de preservació. D'aquesta manera, s'aconsegueix una atenció més completa al ciutadà, àgil, oberta, versàtil i transparent, tal com preveu la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern.

Procés de digitalització d'un llibre.

Alguns exemples d'institucions i organismes que han crescut paral·lelament amb la incorporació de les noves tecnologies, i en són model, són les següents:

- [La Biblioteca de Catalunya](#). És un exemple d'institució que ha digitalitzat el seu fons i les col·leccions. Actualment, compta amb més de 150.000 documents digitalitzats.
- [La Memòria Digital de Catalunya](#). Compta amb col·leccions digitalitzades de més de tres milions de documents relacionats amb Catalunya, procedents de diverses institucions com ara arxius, universitats i biblioteques.

A nivell local, tenim:

- [L'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona](#). Pioner en la digitalització dels fons sacramentals de les parròquies de l'arxidiòcesi, facilita consultes d'investigació genealògica en línia. Fins a l'actualitat, compta amb 6.780 documents digitalitzats i amb 1.212.648 imatges digitals.
- [L'Arxiu del Port de Tarragona](#). També s'ha sumat a l'evolució de l'arxiu digital i s'hi poden trobar en línia llibres d'actes de la Junta d'Obres del Port de Tarragona des de l'any 1869 fins a l'any 1962, el registre d'entrades i sortides de vaixells des del 1874 fins al 1976, un llibre de comptes del fons Castellarnau, els projectes d'obres des del 1868 fins al 1922 i les memòries portuàries des de l'any 1870 fins al 1992.
- [L'Hemeroteca Municipal de Tarragona](#). Compta amb publicacions digitalitzades dels exemplars antics de premsa local i comarcal, i ja es poden consultar a través d'Internet 67 capçaleres. Suposen més de 320.000 pàgines, que van des del 1808 fins al 1989.
- [L'Arxiu General de la Diputació de Tarragona](#). També ha estat al corrent, i ha digitalitzat diferents tipus de documentació, com les actes del Ple (1836-2007), els BOPT (1857-1996), el fons de partitures musicals de Mn. Salvador Ritort i Faus, alguns llibres de la Beneficència, els plànols del Cadastre (1916-1955), el cens electoral dels municipis (1894-1955), els registres de recluta-

ment (Quintes) des dels anys 1840 fins al 1859 i el fons de fotografies dels anys 1950-2004. El document digitalitzat més antic és de l'any 1836. Compta amb un total de 61.767 documents digitalitzats i amb 30.500 imatges digitals, combinades en els formats PDF i TIFF.

La digitalització ha permès augmentar la visibilitat i la consulta de la documentació que posseeixen els arxius, i ha facilitat l'accés i la difusió del patrimoni cultural escrit amb instruments per a la seva conservació.

Amb relació a l'emmagatzematge dels documents electrònics, cal tenir en compte la norma ISO 18492, la qual estableix els principis de conservació dels documents electrònics a llarg termini, que requereixen plans i estratègies d'emmagatzematge per prevenir possibles pèrdues. Per tal de preservar-los en sistemes d'emmagatzematge digital, cal tenir presents els sistemes de

còpies de seguretat per evitar la pèrdua d'informació com a conseqüència d'una possible errada del sistema, i també els processos de manteniment, per tal de conservar els documents i així protegir els possibles danys físics dels suports i l'obsolescència del maquinari i el programari utilitzats, que pot afectar la llegibilitat dels documents electrònics emmagatzemats.

L'objectiu de tota organització: l'oficina sense papers (paperless office)

Un principi bàsic de la gestió documental als arxius és que s'ha de prioritzar la informació per conservar-la a llarg termini, amb independència del suport en què estigui fixada, però cal prendre en consideració les diferències que comporta l'ús dels documents en format paper versus en format electrònic.

	Documents en paper	Documents electrònics
Registre de la informació	Només es poden enregistrar algunes classes d'informació: <ul style="list-style-type: none"> • textual, • iconogràfica. 	Un únic mitjà (dispositius d'emmagatzematge de dades llegibles per ordinador) permet enregistrar qualsevol classe d'informació: <ul style="list-style-type: none"> • textual, • iconogràfica, • sonora, • audiovisual, • multimèdia.
Circulació	La circulació dels documents implica el desplaçament d'objectes físics: expedients, caixes d'arxiu, etc.	La circulació dels documents no implica el desplaçament d'objectes físics, sinó la transmissió de dades.
Emmagatzematge	L'acumulació de grans volums de documentació comporta l'ocupació d'un volum considerable d'espai.	Emmagatzematge de grans volums d'informació en molt poc espai.
Reproducció del contingut	Reproducció mitjançant reprografia (fotocòpia).	Reproducció molt senzilla sobre paper (impressió) o sobre qualsevol suport digital.
Reutilització	Escassa reutilització del contingut.	Alta reutilització del contingut.
Modificació	Dificultat d'alterar el contingut, la qual cosa els confereix un elevat valor legal i jurídic.	Facilitat de modificar i actualitzar el contingut, la qual cosa fa que per tal de preservar-ne el valor legal i jurídic s'hagin de prendre mesures específiques (inalterabilitat del document, manteniment de la signatura electrònica, etc.).
Accés	Fàcil de consultar: es pot accedir a la informació sense necessitat de cap aparell de lectura.	Per a accedir a la informació es necessita un dispositiu de lectura específic connectat a un ordinador.
Recuperació	Dificultat per a recuperar la informació amb rapidesa.	Facilitat per a recuperar la informació amb rapidesa i amb un alt grau d'interactivitat.

Font: *Els arxius, els documents i els suports de la informació*. José Alberto Alonso Martínez. UOC.

Tant els arxius com les administracions públiques han estat al corrent de l'evolució del format dels documents i s'hi han adaptat en incorporar nous sistemes de gestió que els han permès ser més eficients en els processos de treball. És el cas de les transferències, a l'hora de sol·licitar préstecs de documentació, la tramitació d'expedients i la signatura electrònica, amb un valor legal fixat per la Llei 59/2003, de 19 de desembre, de firma electrònica. Aquesta norma estableix que només la signatura electrònica reconeguda es pot equiparar a la signatura manuscrita. Així, s'han anat incorporant nous processos automatitzats per tal de donar un millor servei al ciutadà. Alhora, es reduiran els costos, ja que s'utilitzen fluxos de treball que permeten establir mètodes d'execució precisos per a cada feina que es realitza.

Tota organització que gestiona informació ha patit un canvi de mentalitat d'acord amb els avantatges que ofereix una oficina automatitzada, és a dir, una oficina sense papers. Això fa que la manera de gestionar els documents sigui més rigorosa i no es produeixin problemes com la pèrdua de papers traspaperats, el caos i l'ús incorrecte dels fluxos de la informació. Podem afirmar que l'oficina sense papers incrementa la productivitat perquè centralitza la informació i utilitza fluxos electrònics que fan arribar la documentació de manera segura i immediata.

Tot i així, no ha estat fàcil fins ara assumir un canvi cultural tan radical en la gestió i l'administració dels documents. Queda molt per fer.

A tall de conclusió: la visió dels arxius

Tot i la ràpida evolució de les noves tecnologies, encara avui destaca la preocupació per l'elaboració d'instruments informatitzats dels documents per a la con-

sulta. No menys per establir normes i regles per al tractament de documents electrònics en el marc dels sistemes de gestió integrals de la documentació que forma part dels arxius.

Hem de tenir en compte que, fa uns anys, la gestió documental era considerada únicament i exclusivament per administratius, bibliotecaris i arxivers, i que les eines manuals bàsiques eren els llibres, les carpetes, els arxivadors, les capses i els documents en paper. Avui dia el panorama ha canviat completament: ens trobem immersos en constants canvis, els professionals s'han de renovar contínuament en relació amb les feines que desenvolupen. L'ús dels documents en format paper es deixa de banda progressivament i s'incorporen noves eines documentals tecnològiques, nous processos de gestió, noves aplicacions informàtiques, nous sistemes d'informació, noves maneres de gestionar la informació que generem, i, per tant, cal establir noves normes i legislacions que s'adeqüin a l'actual realitat documental.

Podrien ser molts els elements essencials per a una visió de futur òptima en el sistema arxivístic propi de cada organització o institució, però, d'entre molts que afectarien la metodologia de treball dels professionals en aquest àmbit, podríem determinar aquells que es considerin més necessaris en el dia a dia de la gestió documental actual. Els principals són: la incorporació de les referències internacionals en la gestió dels arxius i els sistemes de gestió documental, els repositoris segurs de conservació de la documentació electrònica, l'impuls de la presència dels arxius digitals (a Internet) per facilitar la consulta i difusió tant dels inventaris com dels documents als investigadors i usuaris i l'estudi de possibles formats de normalització, com hem comentat abans, per tal que s'homogeneïtzi la presentació dels instruments de descripció i se'n permeti la publicació amb estàndards acceptats internacionalment. També podríem considerar un altre ele-

ment de visió per destacar: l'estudi de les eines més adequades per a la informatització, per tal d'assegurar un mètode comú i establir uns requeriments mínims perquè les eines informàtiques s'adeqüin als plantejaments arxivístics.

En consideració d'aquests elements necessaris per mantenir el desenvolupament d'un sistema de gestió actualitzat, les normes ISO ens proporcionen pautes que serveixen de referència als arxivers. Tanmateix, la visió dels arxius va en perpètua continuïtat, i la gestió documental i el cicle de vida dels documents van més enllà de la visió històrica i patrimonial dels arxius.

La pregunta clau és: on es vol arribar? La resposta de qualsevol organització o institució serà que el principal objectiu és eliminar els documents en format paper, paraitzar-ne la producció i generar tots els tràmits mitjançant processos automatitzats. Així es pot ser més eficient i, alhora, reduir el consum de paper serà beneficiós per a la conservació del medi ambient i també econòmic, ja que disminuiran els costos del material en paper. Malgrat tots aquests avantatges d'una gestió, tant administrativa com documental, la principal preocupació dels arxivers i el gran repte a afrontar avui en dia és la preservació digital. Aquesta és una de les qüestions més importants i que més preocupen, ja que es qüestionen si d'aquí 20, 30 o 60 anys es podran recuperar els documents i tota aquella informació digitalitzada en un format concret que, possiblement, els sistemes informàtics al llarg del temps no seran capaços de llegir i interpretar.

Podem concloure, per tant, que la implementació d'un SGD permet un increment exponencial de la productivitat institucional i, alhora, redueix el temps de consulta i recuperació d'un document, com també els costos d'arxiu, i la possibilitat d'integrar-se en subsistemes de gestió documental específics, millorant l'atenció als usuaris, la qual cosa farà incrementar la seva satisfacció

i, al mateix temps, ser més eficients. Sense deixar de banda la possibilitat d'implementar nous processos que ens puguin assegurar una preservació digital contínua al llarg del temps.

Els arxius sempre s'han ocupat de preservar i conservar els documents; i ara es pretén fer-ho també en el món digital, i això té una repercussió directa en l'ús de les dades obertes (*Open Data*). Els arxius del futur afavoriran amb els seus mètodes la simplicitat administrativa i l'eficiència i eficàcia de les activitats, i permetran disposar de la informació necessària i útil en tot moment. Aquests no seran concebuts com a "temples", com eren considerats a l'època antiga, sinó com a espais d'intercanvi lliure de coneixement.

En matèria de digitalització, queda molt per fer, és un canvi d'aprenentatge constant que cal abordar per facilitar la gestió de continguts i serveis. Concloem, doncs, que ens trobem en l'etern camí de l'evolució informacional i que cal adaptar-se a les exigències del món digital i assumir-ne els reptes amb visió de futur.

Ainara Bueno Bagés

Infodocumentalista
abueno@dipta.cat

Bibliografia

- ALBERCH I FUGUERAS, Ramon [et al.]. *Manual d'arxivística i gestió documental*. Intr. Joan Boadas i Raset; coord. Emília Capell i Garriga, Mariona Corominas i Noguera. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009.
- ALBERCH I FUGUERAS, Ramon; Pilar CUERVA CASTILLO; Josep MATAS; M. Àngels SUQUET. "El model arxivístic de Catalunya, propostes per a un sistema propi". *Lligall. Revista catalana d'Arxivística*, 35 (2013), 63-111.
- ALONSO MARTÍNEZ, José Alberto. *Arxivística i Gestió Documental*. Barcelona: UOC, 2013, 2-26.

- ANTICH, Xavier. "Dossier: L'art contemporani mira els arxius". *Revista de Girona*, 285 (2014), 75-77.
- ASHLEY, Kevin. "Conservació dels arxius digitals. Ja hi hem arribat?". *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 20 (2003), 81-90.
- BERNINGER, Peter. "Arxivant informació electrònica. Cooperació europea sobre documents electrònics". *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 14 (1999), 69-88.
- CASELLAS I SERRA, Lluís Esteve. "L'arxiver i la societat de la informació". *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 13 (1996), 85-127.
- COBO BARRI, Enric. "Pla de digitalització de la Xarxa d'Arxius Comarcals". *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 30 (2009), 324-361.
- COMASÒLIVAS I FONT, Joan. "La condició professional de l'arxiver a l'Administració Local". *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 11 (1997), 281-287.
- "Editorial: La visibilitat dels arxius i la gestió documental", *Butlletí Informatiu de l'Associació d'Arxivers de Catalunya* [En línia], 101 (juliol-setembre del 2011), 1-2. Disponible a: www.arxivers.com/idadmi/docs/Butlleti.
- FLORENSA ORTIGA, Heribert. "El Sistema de Gestió Documental: una responsabilitat compartida". *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 22 (2004), 421-448.
- FONTANALS, Reis; M. Concepció SAURÍ; Jordi SERCHS; FINA SOLÀ; Marc TORRAS; Joaquim BORRÀS. "La comunicació externa dels arxius a Catalunya: per un feedback global". *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 23 (2005), 153-190.
- KEEFER RIVA, Alice. *Nou paradigma en preservació: la preservació digital*. Barcelona: FUOC, 2012.
- MATAS, Jaume. "La Llei 10/2001 d'arxius i documents. El seu desenvolupament". *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 19 (2002), 249-259.
- MAURI, Alfred; Remei PERPINYÀ I MORERA. "L'evolució del perfil professional dels arxivers del 1980 al 2009". *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 30 (2009), 153-193.
- MENDO CARMONA, Concepció. "Los archivos y la archivística: evolución histórica y actualidad". Dins: RUIZ RODRÍGUEZ, Antonio-Ángel (ed.). *Manual de Archivística*. Madrid: Síntesis, 1995, 19-38.
- PERPINYÀ I MORERA, Remei. "Estat de la qüestió de l'automatització als arxius catalans". *Bibliodoc. Anuari de biblioteconomia, documentació i informació* (1997), 113-120.
- PERPINYÀ I MORERA, Remei (2000). "L'aplicació de les tecnologies de la informació als arxius catalans". BiD. *Textos universitaris de biblioteconomia i documentació* [En línia], 5 (desembre del 2000). Disponible a: <http://bid.ub.edu/05perpin.htm>.
- RUSO GALLO, Patricia. *Gestión documental en las organizaciones*. Barcelona: UOC, 2011.
- SANROMÀ, Manuel. "L'administració digital: una nova forma de gestionar la informació en l'Administració pública". *UOC Papers. Revista sobre la Societat del Coneixement* [En línia], 1 (2005). Disponible a: <http://www.uoc.edu/uocpapers/dt/cat/sanroma.html>.
- SERRA SERRA, Jordi. "La perspectiva arxivística de la gestió dels documents electrònics". *Revista d'arxius*, 2 (2003), 11-25.
- SERRA SERRA, Jordi; Isabel CAMPOS GONZÁLEZ; Montserrat CANELA GARAYOA; Joan DOMINGO BASORA. "La digitalització com a solució als problemes de gestió de la documentació administrativa. La realitat de la seva aplicació". Dins: RECASENS CORTINA, Ricard (coord.). *Cap a la societat digital. Un món en contínua transformació: biblioteques, centres de documentació i serveis d'informació: 23, 24 i 25 d'octubre de 1997*, Palau de Congressos de Barcelona. [Barcelona]: Societat Catalana de Documentació i Informació (SOCADI) / Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC), 1997, 181-198.
- SOLER JIMÉNEZ, Joan. "Dossier - Els arxius del futur". *Revista de Girona*, 285 (juliol-agost de 2014), 92-95.
- VIVES I GRÀCIA, Josep. "El Sistema Bibliotecari de Catalunya: una perspectiva en construcció". *Item: revista de biblioteconomia i documentació*, 48 (gener-juny de 2008), 14-29.

La Secció del Cens Electoral fins a la Transició (1880-1974)

L'Arxiu General de la Diputació de Tarragona està constituït, principalment, per tota aquella documentació que l'organisme ha generat en el desenvolupament de les seves funcions administratives. Una d'aquestes funcions va ser, durant un període determinat de temps, la gestió d'allò que avui entenderíem com la Junta Electoral Provincial. Una de les primeres raons de ser de les diputacions és el seu caràcter de nexa d'unió entre l'Administració de l'Estat i els municipis; allà on el primer no hi pot arribar bé, les diferents diputacions en fan el control i la gestió, i esdevenen així un inestimable pont entre els uns i els altres. La coordinació de tràmits entre els municipis és essencial en el desenvolupament polític de tot el país i en l'optimització dels recursos administratius utilitzats.

Això ajuda a entendre el paper jugat per les diputacions en els processos electorals al llarg de ben bé una

centúria. Fer arribar a l'Estat els resultats escrutats de cada districte, de cada municipi, degudament computats i amb les adequades diligències formals i jurídiques, no era fàcil en el segle XX, era preinformàtica, quan les úniques "bases de dades" eren registres d'impresos emplenats a mà. Tota la paperassa d'una determinada elecció (ja fos a Corts, Provincial, Municipal o plebiscitària) obeïa a uns processos estrictament observats, per tal com en el seu compliment formal i escrupolós radicava la seva validesa.

A l'Arxiu General de la Diputació, la documentació relativa als processos electorals viscuts a la demarcació provincial (la majoria, si no tots) està degudament classificada i ordenada dins de la secció de Governació, antigament Cens i Eleccions, que es dividia en dues sèries, una en format paper (tramitació documental) i l'altra en format llibrari (els censos electorals relligats).

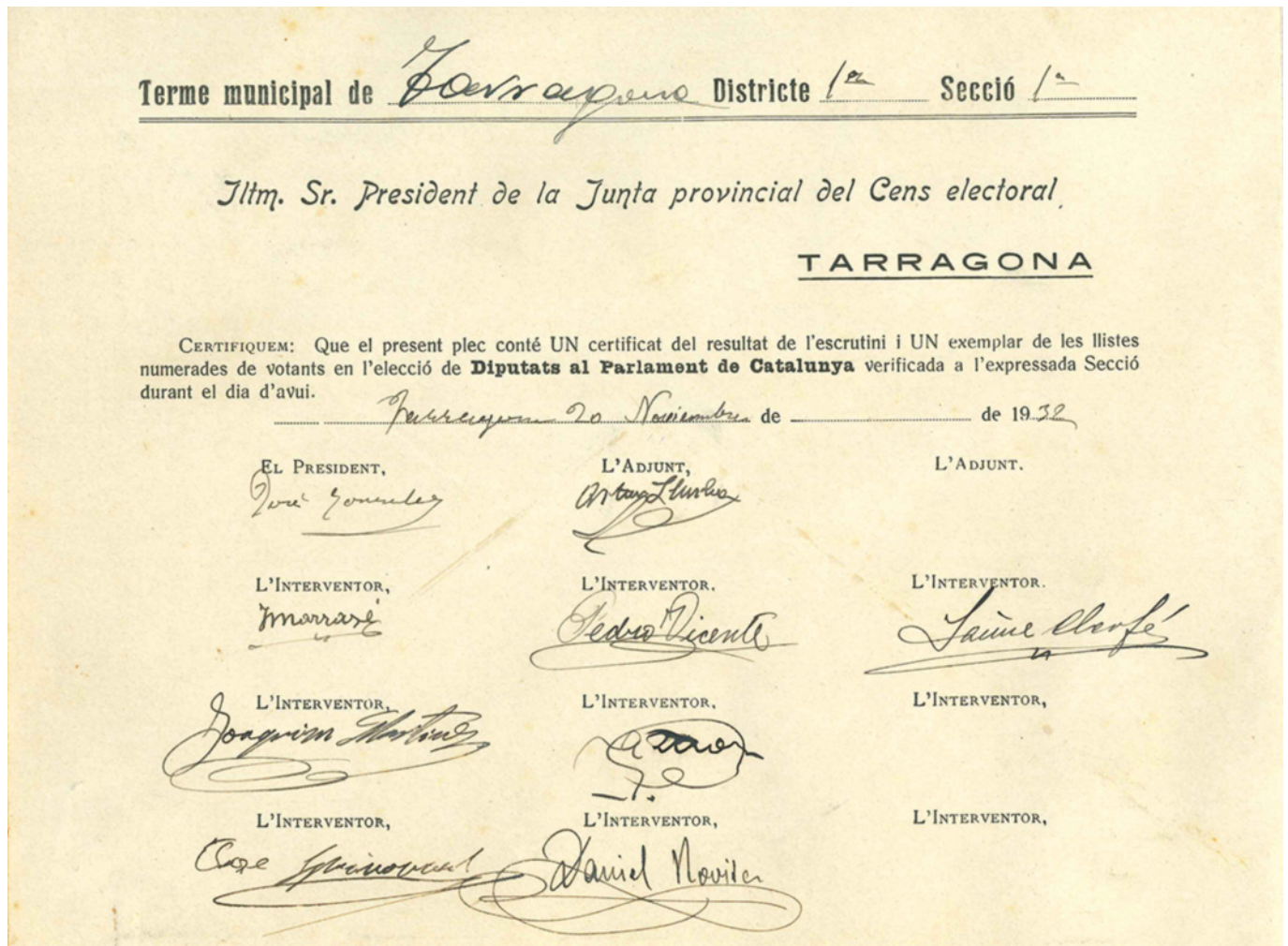
La Societat per a l'Atracció de Forasters [SAF]

A imatge de la SAF de Barcelona, a mitjan novembre del 1910 se'n va intentar crear una a Tarragona, que de seguida va rebre de la Diputació suport moral i crematístic (aquest, limitat). La SAF era una associació, no lucrativa, que tenia com a objectiu l'impuls d'allò que es podia entendre per turisme a les beceroles del fenomen (platges, balnearis, refugis de muntanya, senderisme). L'entitat tarragonina ja estava creada l'agost del 1912, i amb prou presència a la ciutat per formar part de la demanda col·lectiva per al restabliment de les Escoles Normals. El febrer del 1921, la SAF de Barcelona impulsava la celebració del II Congrés de Turisme de Catalunya. El fet d'organitzar-se a Tarragona mena a suposar l'activa participació de la filial tarragonina.

AGDT, *Actes*, 1910, p. 65, i 1912, p. 49; BLASCO PERIS, ALBERT. "La Societat d'Atracció de Forasters de Barcelona com a estructura de poder". Dins: *La ciutat en xarxa*. Barcelona: Ajuntament, 2010, p. 3.

Sobre electoral de les eleccions al Parlament del 1932

[ref. 174-7].

Sèrie de tramitació electoral

La primera d'aquestes dues antigues sèries la constitueix l'aplec de la paperassa tramitada en cada tram del procés, un procés pautat i regulat per la legislació electoral, amb tràmits com ara: la formació del cens d'electors (revisió, altes i baixes, reclamacions), la proclamació dels candidats a ser elegits (avals, certificats, aprovació), la constitució de meses electorals (designació de president, secretari i vocals) i, finalment, l'enviament dels diferents escrutinis locals (certificacions d'actes d'escrutini) per al recompte general i la seva publicació.

Són 447 capsos [números de referència: 53 a 500

—Dipòsit B3], que contenen:

- llistes d'electors
- rectificacions del cens i llistes numerades de votants
- designació de col·legis electorals
- actes de constitució de les meses electorals
- llistes de caps de família i de les representacions municipal, corporativa i sindical (eleccions del règim franquista)
- certificats de transeünts
- constitució de juntes municipals
- certificats dels escrutinis (per districtes)
- recursos i reclamacions

Pàgina de l'acta de proclamació de candidats, en les eleccions municipals del 1936 [ref. 147-1]. Hi apareixen polítics coneguts: Marcel·lí Domingo, Ventura Gassol o Ramon Barbat.

señores presentes, se dió lectura al resumen general del resultado del escrutinio que es el siguiente:

Don José Briansó Salvador ...	93.647
Don Marcelino Domingo Sanjuan	93.556
Don Ventura Gassol Rovira ...	92.956
Don Juan Sentís Nogues	92.741
Don Amós Ruiz Lecina	92.284
Don José M ^a Casabó i Torras .	69.596
Don Joaquin Bau Nolla	69.405
Don Cayetano Vilella Puig ...	68.867
Don José Mullerat Soldevila .	68.569
Don Ramon Barbat Miracle	67.006
Don Juan Palau Mayor	2.102

A los efectos de las prevenciones del Decreto de 8 de mayo de 1931 y del artículo único, apartado d) de la ley de 27 de julio de 1933 se hace constar que la Circunscripción electoral de Tarragona debe elegir siete Diputados a Cortes; que los electores que han tomado parte en la votacion han sido en número de ciento sesenta y tres mil trescientos treinta y uno; que el cuarenta por ciento de este total resulta ser el de sesenta y cinco mil trescientos treinta y dos y el veinte por ciento de la primera cantidad es la de treinta y dos mil seiscientos sesenta y seis.

En su consecuencia habiendo alcanzado mas de las cifras legales los Candidatos relacionados en los siete primeros lugares, el Sr. Presidente, en nombre de la Junta y por acuerdo unanime de la misma, ha proclamado Diputados a Cortes electos por la Circunscripcion de Tarragona a los señores

Don José Briansó Salvadór
Don Marcelino Domingo Sanjuan
Don Ventura Gassol Rovira
Don Juan Sentís Nogues
Don Amós Ruiz Lecina

Val a dir que cada un d'aquests tràmits ve representat per un municipi. O sigui, que cada un dels municipis que integren la demarcació tarragonina va haver d'enviar a la Diputació la llista d'electors dels diferents districtes del terme, certificacions d'actes de constitució de meses, actes d'escrutini, etc. En rebre-ho, els funcionaris de la Diputació ho dipositaven en carpetes, i aquestes carpetes, en caps ordenades per sufragis.

En reclassificar aquesta secció documental, en molts casos s'ha hagut de desplegar el suport (obrir sobres, desfer plecs, ordenar papers annexos), netejar-lo (treure grapes i clips, passar-hi un drap per fer fora el pol-

sim, etc.) i, finalment, ordenar cada tramesa per termes municipals, en expedients, generalment i segons el volum, per lletres.

Convocatòries sufragístiques

Òbviament, la tramitació dels processos electorals es produïa quan hi havia convocat un sufragi, ja fos en l'àmbit local (eleccions municipals), provincial (eleccions a diputat), estatal (diputats a Corts) o, fins i tot, plebiscitari (referèndums dels estatuts o de lleis):

Any	Convocatòria	Any	Convocatòria
1914	Diputats a Corts	1950	Diputats provincials
1916	Diputats a Corts	1951	Municipals
1917	Diputats provincials	1952	Procuradors a Corts
1917	Diputats a Corts	1954	Municipals
1917	Municipals	1955	Diputats provincials
1918	Diputats a Corts	1957	Municipals
1919	Diputats a Corts	1958	Diputats provincials
1919	Diputats provincials	1958	Procuradors a Corts
1920	Diputats a Corts	1960	Municipals
1920	Municipals	1961	Procuradors a Corts
1921	Diputats provincials	1963	Municipals
1923	Diputats a Corts	1964	Diputats provincials
1923	Diputats provincials	1964	Diputats a Corts
1931	Diputats a Corts	1966	Municipals
1931	Referèndum sobre l'Estatut d'Autonomia (de Núria)	1966	Referèndum sobre la Llei Orgànica de l'Estat
1931	Municipals	1967	Consellers Nacionals i del Moviment
1932	Parlament de Catalunya	1967	Procuradors a Corts
1933	Municipals	1968	Procuradors a Corts
1933	Diputats a Corts de la República	1970	Municipals
1936	Compromissaris per a la votació a president de la República	1971	Procuradors a Corts
1936	Diputats a Corts de la República	1973	Municipals
1947	Referèndum sobre la Llei de Successió	1974	Diputats provincials
1948	Municipals	1976	Referèndum sobre la Llei per a la Reforma Política
1949	Procuradors a Corts		

Acta d'escrutini corresponent a la 2a secció del 1r districte de Tarragona, eleccions municipals del 1917 [ref. 83-1].

ELECCIONES DE CONCEJALES

6

RESULTADO DEL ESCRUTINIO

Término municipal de

Tarragona

Distrito *1.º*

Sección *2.ª*

Los que suscriben, Presidente, Adjuntos é Interventores de la Mesa electoral de dicha Sección,

CERTIFICAN: Que el escrutinio de la votación de Concejales verificada en esta Sección en el día de hoy, ofrece el siguiente resultado:

Número de electores de la Sección . *430*
Idem de papeletas leídas *338*
Idem de votantes *338*

Imp. Soc. de Nel-10.

Candidatos que han obtenido votos	Su significación política	Número de votos obtenidos (en letra)
D. <i>Angel Rabada Mayné</i>	<i>Regionalista</i>	<i>Ciento dieciseis - 116</i>
D. <i>Joaquín Monteverde Ayet</i>	<i>Liberal</i>	<i>Ciento diez 110</i>
D. <i>José Armengol Torrens</i>	<i>Jaimista</i>	<i>Ciento seis 106</i>
D. <i>Papeletas en blancas</i>		<i>seis 6</i>
D.		
D.		
D.		
D.		
D.		
D.		
D.		
D.		
D.		
D.		
D.		
D.		

Y para que conste y obre los efectos legales que están prevenidos, libramos la presente en *Tarragona* a *once* de *Noviembre* de mil novecientos *diecinueve*

El Presidente,
Cristóbal Ballerá

Los Adjuntos,
Luis Francés

Los Interventores,
José Guinovart *José Llorens*

La capsula dels escrutinis generals [ref. 147-1/4]

Pel que sembla, els antics gestors de l'Arxiu van aplegar les llistes existents d'escrutinis en una sola capsula, almenys els de les convocatòries electorals dels anys 30 del segle XX. Els escrutinis arribaven certificats per l'acta que aixecava cada mesa de districte electoral, i és de suposar que, tot seguit, es traslladaven els resultats del sufragi a una llista general, als efectes del control comptable i de la publicació al BOPT. Això ho podem confirmar, només, en aquests quatre expedients de la capsula. Encapçala cada expedient l'acta general d'escrutini original, on consten totes les dades principals sumades i calculades i els segells i les signatures de les autoritats pertinents.

El fet que aquesta mena de documentació s'hagi conservat en poder de la Diputació fa pensar que aquesta corporació assumia la funció de Junta Electoral Provincial i que coordinava tot el procediment amb les juntes electorals locals o les meses dels diferents districtes.

Les quadrícules que consten en els expedients d'aquesta capsula interrelacionen municipis i districtes (al costat esquerre, en vertical) i cognom de candidats (a dalt, en horitzontal); en la confluència consta manuscrit el nombre de vots obtinguts. S'agrupen en quadernets solts de trífolis desplegable, amb el quadriculat i la llista de municipis impresos. Són d'una mida de 32x54 cm. L'expedient sobre el plebiscit de l'Estatut del 1931 consta en folis solts i en el lloc dels candidats hi figuren electors, vots afirmatius, vots negatius i vots en blanc.

Cal advertir la dificultat amb la qual s'han trobat els investigadors que ho han consultat. I és que no hi ha altra referència del candidat que un cognom: ni nom, ni segon cognom, ni encara menys, i això és el més greu i sorprenent, el partit polític que representava. D'altra banda, consten el nombre total de vots, els vots en blanc, els nuls i el nombre total de votants.

Dins aquesta capsula hi ha els expedients de les eleccions següents:

Ref.	Convocatòria electoral	Any	Plocs /fulls	Totals	Vots blancs	Vots nuls
147-1	Diputats a Corts i president de la República	1936	7	Sí	Sí	Sí
147-2	Referèndum sobre l'Estatut de Catalunya	1931	9	Sí	Sí	No
147-3	Diputats a Corts	1931	5	Sí	Sí	Sí
147-4	Diputats a Corts	1933	6	Sí	Sí	Sí

La restauració de còdexs el 1920

Un conveni entre la Mancomunitat de Catalunya i les seues episcopals de Tortosa i de Lleida va permetre, el 1920, la catalogació i restauració d'uns determinats "còdexs preciosos" que custodiaven sengles seus. Aquesta reunió de sensibilitats civils i eclesiàstiques envers la cultura escrita es va poder transformar en una empresa exitosa.

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA. *L'obra a fer*. Barcelona: Impr. de la Casa Provincial de Caritat, 1920, p. 62.

Primer full del recompte d'escrutinis en el plebiscit de
l'Estatut del 1931 [ref. 147-2].

Número	PUEBLOS ^H	Distritos	Secciones	Electors	Vots afirmatius	Vots negatius	Vots en blanc
1	Aiguamúrcia	Único.	Única.	497	452		
2	Albiñana	Único.	1. ^a	159	155		
			2. ^a	89	85		
3	Albiol	Único.	Única.	77	62		
4	Alcanar	1. ^o	1. ^a	542	496		
			2. ^a	443	418		
		2. ^o	1. ^a	518	478		
			2. ^a	313	281		
5	Alcover	1. ^o	Única.	436	393		
			Única.	430	388		
6	Aldover	Único.	Única.	358	292		
7	Aleixar	Único.	Única.	307	281		
8	Alfara	Único.	Única.	300	86		1
9	Alforja	1. ^o	Única.	255	218		
			Única.	313	259		
10	Alió	Único.	Única.	174	171		
11	Almoster	Único.	Única.	121	93		
12	Altafulla	Único.	Única.	217	214		
13	Ametlla	1. ^o	Única.	474	406		
			Única.	373	324		
14	Amposta	1. ^o	1. ^a	531	259	2	1
			2. ^a	473	255	2	
		2. ^o	1. ^a	437	159		
			2. ^a	403	259		
15	Arbolí	Única.	Única.	102	55		
			Única.	517	443	1	

Sèrie dels censos electorals impresos

La segona sèrie de l'antiga secció de Cens i Eleccions la integren els volums impresos que apleguen les llistes del cens electoral, per municipis, i dins de cada municipi, per districtes. Encara que ja hem tingut ocasió d'exposar aquesta sèrie [*Bolduc*, núm. 1, de juny del 2006, p. 6-7], no és sobrer refrescar-ne les dades principals.

Es tracta de la col·lecció de 50 volums de format gran (40x30 cm, els primers sis volums) i mitjà (foli reciclat de 30x21, la resta) que apleguen fins a 22 censos, compre-

sos entre 1904 i 1955. Hi ha, a més, censos de 1894, 1897 i 1898 incomplets, en fulls solts.

Cada full imprès consta d'un seguit de caselles amb informació sobre cada elector: nom i cognoms (en algun cens, inclús el malnom); edat (que sol ser discordant d'un cens a l'altre); professió (inclosos rendistes i càrrecs administratius i polítics); adreça i alfabetització (o sigui, si l'individu sabia llegir i escriure).

Per la inclusió de totes aquestes dades, és aquesta una sèrie força consultada per investigadors de tota mena de camps: l'onomàstica, la toponímia, la geografia humana, la història local, la biografia o la cultura.

Any	Agència	Volums (repetits)
1887	Cens electoral parcial [manuscrit]	F. solts
1904	Signa: Jefe de Estadística provincial, i és imprès en núm. extr. BOPT.	1
1911	<i>Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico</i> [manuscrit]	3
1912	Signa: <i>Jefe de Estadística provincial</i> , i és imprès en núm. extr. BOPT.	1
1913	Signa: <i>Jefe de Estadística provincial</i> , i és imprès en núm. extr. BOPT.	1
1917	Signa: <i>Jefe de Estadística provincial</i> , i és imprès en núm. extr. BOPT.	1
1918	Signa: <i>Jefe de Estadística provincial</i> , i és imprès en núm. extr. BOPT.	1
1919	Signa: <i>Jefe de Estadística provincial</i> , i és imprès en núm. extr. BOPT. <i>Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico</i> [un altre volum]	2
1920	<i>Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico</i>	1
1921	<i>Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico</i>	1
1922	<i>Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico</i>	1
1923	<i>Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico</i>	1 (2)
1925	Jefatura Superior de Estadística	2
1928	Servicio General de Estadística	2
1930	Servicio General de Estadística	2
1931	<i>Dirección General del Instituto Geográfico, Catastral y de Estadística</i>	2
1932	<i>Dirección General del Instituto Geográfico, Catastral y de Estadística</i>	4 (2)
1934	<i>Dirección General del Instituto Geográfico, Catastral y de Estadística</i>	4 (2)
1945	<i>Dirección General de Estadística</i>	2
1946	<i>Instituto Nacional de Estadística</i>	3
1951	<i>Instituto Nacional de Estadística</i>	3
1955	<i>Instituto Nacional de Estadística</i>	3

Primera pàgina del cens electoral del 1934, corresponent a la ciutat de Tarragona. Va ser el primer cens que va incloure les dones.

Núm. 155

Dirección General del Instituto Geográfico Catastral y de Estadística

Rectificación del Censo electoral correspondiente al año 1934, ordenada por Decreto de 5 de noviembre de 1933

Provincia de Tarragona

Término municipal de Tarragona

Distrito municipal 1.º

Sección 1.ª

LISTA DEFINITIVA de los electores de la expresada Sección, formada en virtud de lo que dispone el Decreto citado.

CALLES QUE COMPRENDEN: Cos del Bou, República (Plaza).

Número de orden en la Sección	APELLIDOS Y NOMBRE DEL ELECTOR	SEXO	EDAD (Años cumplidos)	DOMICILIO	Profesión, oficio u ocupación	¿Sabe leer y escribir?
				Calle (o plaza, etc.) y número de la casa. En los Ayuntamientos rurales: Barrio, aldea o entidad		
1	Abelló Esteve Magin	V.	45	C. Bou, 6	Jornalero	SI
2	Acevedo Gordillo José	V.	35	República, 29	Militar	SI
3	Acrogué Sans Cinta	H.	43	Id., 22	Labores	SI
4	Abart Ripoll Teresa	H.	52	Id., 31	Id.	SI
5	Albert Maliafré María	H.	44	Id., 29	Id.	SI
6	Albesa Martí María	H.	47	C. Bou, 1	Id.	SI
7	Alegret Llaveria José	V.	48	República, 23	Carpintero	SI
8	Alegret Llaveria Mariano	V.	46	Id., 28	Sastre	SI
9	Alegret Vallverdú José	V.	40	Id., 41	Albañil	SI
10	Alegri Vilaplana Josefa	H.	67	Id., 26	Labores	SI
11	Almenara Vidal Dolores	H.	31	Id., 41	Id.	SI
12	Alonso Díaz Teresa	H.	42	Id., 23	Id.	SI
13	Alonso Escarza Dolores	H.	36	Id., 43	Id.	SI
14	Alonso Martínez Felisa	H.	29	Id., 4	Id.	SI
15	Alsina Figuerola Andrea	H.	46	Id., 5	Jornalero	SI
16	Alsina Figuerola María	H.	47	Id., 8	Labores	SI
17	Alsina Figuerola Rosa	H.	35	C. Bou, 3	Id.	SI
18	Altadill Figueras Jaime	V.	74	República, 2	Empleado	SI
19	Altadill Pons Enriqueta	H.	38	Id., 2	Labores	SI
20	Alujas Llagostera Antonio	V.	25	Id., 21	Albañil	SI
21	Alvarez Martí Teresa	H.	59	C. Bou, 14	Labores	SI
22	Amill Olivar María	H.	35	Id., 8	Id.	No
23	Amorós González Domingo	V.	67	Id., 12	Comisionista	SI
24	Andamayo Martorell Josefa	H.	80	República, 2	Pensionista	SI
25	Andreu Albesa Modesto	V.	24	C. Bou, 1	Zapatero	SI
26	Andreu Figuerola Elvira	H.	62	Id., 2	Labores	SI
27	Andreu Senes Bautista	V.	59	República, 49	Jornalero	SI
28	Anguera Cabré José M.ª	V.	46	Id., 9	Empleado	SI
29	Arbiol Darza Ruperta	H.	67	C. Bou, 8	Labores	No
30	Arias Ancine Josefa	H.	34	Id., 24	Id.	SI
31	Arias Negre María del Carmen	H.	62	República, 24	Id.	SI
32	Ayala Sala José	V.	46	C. Bou, 18	Militar ret.	SI
33	Babot Jubell Juan	V.	44	República, 39	Jornalero	No
34	Babot Sardá Eduardo	V.	66	Id., 2	Colchonero	SI
35	Bach Delacug María	H.	40	Id., 8	Labores	SI
36	Badia Gruas Manuela	H.	26	República, 6	Id.	SI
37	Badia Gruas María	H.	24	Id.	Id.	SI
38	Baduell Moragas Josefa	H.	67	Id., 24	Id.	No
39	Baijotas Santamaria Julián	V.	36	Id., 27	Chofer	SI
40	Baldá Pedret Modesto	V.	31	C. Bou, 19	Repartidor teleg.	SI
41	Ballesté Barbará Fernando	V.	42	República, 27	Tipógrafo	SI
42	Barbará Altadill Pablo	V.	43	Id., 1	Empleado	SI
43	Barceló Felip Mariana	H.	27	Id., 27	Labores	SI
44	Barceló Sarí Marina	H.	25	Id., 27	Id.	SI
45	Barrera Cornadó Tecla	H.	66	Id., 5	Id.	SI
46	Barrot Bonet Emilia	H.	45	C. Bou, 6	Id.	SI

Reproducció ofimàtica de la primera pàgina del cens
electoral del 1920 corresponent a Xerta...

DIRECCIÓN GENERAL DEL INSTITUTO GEOGRÁFICO Y ESTADÍSTICO

Rectificación del Censo Electoral correspondiente al año 1920, ordenada
por R.D. de 21 de febrero de 1910

Provincia de Tarragona

Término municipal de Cherta

Distrito municipal 1º, Nombre:.....

Sección única, titulada:.....

LISTA DEFINITIVA de los electores de la expresada sección, formada en virtud de lo que dispone el artículo 9º del citado Real decreto de la Presidencia del Consejo de Ministros de 21 de febrero de 1910, reformado por el de 5 de abril de 1915

Imp. Casa de Caridad.- BARCELONA

Número de Orden en la Sección	APELLIDOS Y NOMBRE DEL ELECTOR	EDAD Años cumplidos	DOMICILIO CALLE (O PLAZA, ETC.) Y NUMERO de la casa en los ayuntamientos rurales barrio, aldea o entidad	PROFESIÓN OFICIO U OCUPACIÓN	¿Sabe leer y escribir?
1	Abás Valentí (Jerónimo)	40	Santa Quiteria, 11	Labrador	si
2	Abella Martí (Domingo)	43	Puigcerver, 18	Maquinista	si
3	Alcoverro Beltri (Bautista)	60	Carretera	Jornalero	no
4	Alcoverro Falcó (Claudio)	34	Gobernador, 1	Ídem	si
5	Alcoverro Falcó (Damián)	34	Santa Quiteria, 45	Vaquero	si

Sara Pérez Rodríguez

Manel Güell

"Els Censos Electorals". *Bolduc. Butlletí Cultural Informatiu de l'Arxiu General de la Diputació de Tarragona* [En línia], 1 (juny del 2006), 6-7. Disponible a: www.dipta.cat.

GROSSKE FIOL, Eberhard. "Anàlisi estadística del cens electoral de Mallorca de 1864". *Mayurqa*, 19 (1979-1980), 205-232.

GÜELL, Manel. "Els censos electorals com a font documental per a l'estudi de l'onomàstica. El cas de la Conca de Barberà (segles XIX-XX)". Dins: *Actes del XXXIII Col·loqui de la Societat d'Onomàstica (Montblanc, 21 i 22 d'octubre de 2006)*. Montblanc: Centre d'Estudis de la Conca de Barberà / Societat d'Onomàstica, 2012 (Monografies; xv), 117-124.

GÜELL, Manel. "Un fons documental per als estudis

genealògics: el cens electoral". Comunicació presentada al *I Congrés de Genealogia i Heràldica de Catalunya* (Sant Cugat del Vallès, 2004). Barcelona: Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària (en premsa).

MOLINS, Joaquim M. *Elecciones y partidos políticos en la provincia de Tarragona 1890-1936*. Tarragona: Diputació, 1985.

SERRANO GARCÍA, Montserrat; Carmen FRÍAS CORREDOR. "Los censos electorales. Su utilización como fuente de investigación". Dins: Ubierto Arteta, Agustín (coord.). *Metodología de la investigación científica sobre fuentes aragonesas (actas de las IV Jornadas)*. Saragossa: Universidad, Instituto de Ciencias de la Educación, 1989, 31-76.

L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre acull un curset sobre republicanisme

Els passats dies 22, 23, 26 i 29 d'octubre de 2015 l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE) acollí el cicle de conferències "Els inicis del Republicanisme a la Ribera d'Ebre (1873-1931)". Es tractava d'un cicle que comptà amb destacats ponents: Josep Sánchez Cervelló, Josep Sancho Sancho, Salomó Marquès Sureda i David Tormo Benavent. El curset va ser organitzat per l'ACRE i el Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre (CERE), i comptà amb el suport del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre, l'Ajuntament de Móra d'Ebre i l'Ajuntament de Flix. El cicle volia apropar-nos a un període determinant per a l'actual comarca riberenca, una etapa compresa entre les proclamacions de la I República i de la II República (de la qual el 2016 es commemora el 85è aniversari).

Hom podia ampliar la informació a través d'aquest enllaç:

<http://xac.gencat.cat/ca/detalls/ActivitatAgenda/activitat-republicanisme#Preus>

Una exposició sobre Santa Tecla

El dimecres 16 de setembre de 2015 va inaugurar-se l'exposició "Els cartells de Santa Tecla. Recull de cartells de la festa 1942-1977", al Cafè Restaurant La Cantonada, carrer Fortuny, 23 (Tarragona). Sota els auspicis de l'Ajuntament tarragoní, els organismes i les entitats que van organitzar l'acte foren la

Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona, la Cooperativa Obrera Tarraconense i el mateix Cafè Restaurant La Cantonada.

El disseny dels cartells de les festes de Santa Tecla ha evolucionat al llarg dels anys i reflecteix els canvis registrats en la societat de cada època. L'exposició mostrava la imatge de les festes entre 1942 i 1977, és a dir, des dels inicis del règim franquista fins als primers anys de la Transició democràtica.

Els cartells editats als anys quaranta i cinquanta són de formats similars i amb detalls d'estètica franquista. Mentre que durant els anys seixanta i setanta, a banda d'un disseny més modern, l'interès a potenciar les festes de Sant Magí com a reclam turístic va portar a anunciar-les conjuntament amb les de Santa Tecla, i l'edició dels cartells anava a càrrec de les empreses de publicitat.

Jornades cinematogràfiques a Santa Coloma de Queralt

L'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà (ACCB), juntament amb l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt i amb la col·laboració de la URVT, va organitzar les III Jornades Cinematogràfiques. El dissabte dia 19 de setembre de 2015, a les 19 h, s'obrí l'acte amb dues conferències a càrrec de Marcel Panadès i Josep M. Porta i Balanyà, director de l'ACCB, a la Sala Gran del castell de Santa Coloma de Queralt. Es va continuar amb la projecció de diverses pel·lícules dels anys setanta, de Panadès.

Presentació de llibre a l'Arxiu Comarcal del Montsià

El passat 25 de setembre, a les 19.30 h, tingué lloc la presentació de l'última publicació del catedràtic d'Història Contemporània de la URVT Josep Sánchez Cervelló, titulada "Les guerres napoleònica i carlistes a la frontera del sud de Catalunya, nord del País Valencià i Aragó (1808-1936)", en la qual va analitzar les particularitats dels conflictes en aquest territori i els motius pels quals no s'han reflectit en la historiografia nacional.

El professor Josep Sánchez Cervelló és, així mateix, autor d'una producció de llibres considerable, tant pel seu nombre com per la seva qualitat. L'acte va tenir lloc a la Sala Polivalent de l'Arxiu Comarcal del Montsià, organisme que va organitzar la presentació, en col·laboració amb l'Ajuntament d'Amposta i el Consell Comarcal del Montsià.

Presentació de llibre a l'Arxiu Comarcal del Priorat

La sala d'actes de l'Arxiu Comarcal del Priorat (ACP) fou l'escenari on es va celebrar, el dissabte 11 de juliol de 2015, a les 19 h, la presentació del llibre *Diari de guerra d'en Magí Domènech i Martí*, de Lluç Margalef Boquera. L'acte va ser organitzat per l'ACP i l'entitat No Jubilem la Memòria, i va anar a càrrec de l'escriptor i historiador Pere Audí Ferrer.

V Jornades "Educació i Arxius"

El passat 23 d'octubre es van celebrar les V Jornades Educació i Arxius, amb l'objectiu fixat en el foment del coneixement del patrimoni cultural a partir de les fonts d'arxiu, l'impuls de l'ús dels arxius escolars com a

recurs didàctic i la reflexió i aportació d'elements tècnics per a la gestió dels arxius dels centres educatius.

L'acte estigué obert a la participació tant del professorat dels ensenyaments primari i secundari com de professionals de l'arxivística amb interès en aquest àmbit. Va ser organitzat per l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la UB.

Vint anys de l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès (ACBP)

Enguany es compleixen vint anys de la creació de l'ACBP, fita que s'ha commemorat amb la celebració de la conferència "La política arxivística a Catalunya: els arxius comarcals", que pronuncià el Dr. Josep M. Sans Travé, exdirector de l'Arxiu Nacional de Catalunya. L'acte, que s'esdevingué a les 20 h del dimecres 7 d'octubre de 2015, va tenir lloc al Centre Cívic L'Estació, del Vendrell, i va ser organitzat per l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès.

El fons documental d'Ascó, tractat gràcies a la subvenció de la Diputació

L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE), en el marc d'una subvenció concedida per la Diputació de Tarragona per al tractament dels fons documentals de les administracions locals tarragonines, ha conclòs la primera fase de l'organització del fons de l'Ajuntament d'Ascó (1933-1995) i ha iniciat el tractament del fons de l'Ajuntament de la Palma d'Ebre. Per tant, des d'ara aquells ciutadans amb interès per aprofundir en el pasat de la seva vila, els estudiants que desitgin desenvolupar el seu treball de recerca, els ciutadans que desitgin provar els seus drets i, per descomptat, el

mateix Ajuntament de la població disposen d'una documentació organitzada que podran recuperar amb rapidesa, la qual, a més, es troba en un espai propici perquè sigui consultada i utilitzada.

Per ampliar la informació es pot consultar la notícia a:

<http://xac.gencat.cat/ca/detalls/Noticia/Nova-Noticia-03598>

L'Arxiu Històric de Tarragona presenta un llibre

El passat 12 de novembre de 2015, la sala d'actes de l'AHT va acollir l'acte de presentació del llibre d'Alfredo Redondo Penas *Actes commemoratius del setge de Tarragona (1814-2011)*. La presentació, que va tenir lloc a les 19 h, va anar a càrrec de Ricard Ibarra Ollé, director de l'Arxiu Històric de Tarragona, i va comptar amb la presència de la regidora de Cultura, Patrimoni i Turisme de l'Ajuntament de Tarragona, Begoña Floria Eseberri.

L'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà col·labora en una exposició

L'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà (ACCB) va cedir a l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt el Capbreu dels Comtes del 1617 al 1623 per a la seva exhibició en l'exposició i tast "Som terra de safrà", la qual es va dur a terme el dia 14 de novembre de 2015. A més, l'ACCB va col·laborar en la redacció del discurs textual, tot contextualitzant-lo històricament.

Aquesta exposició fou un dels principals actes d'aquesta jornada d'història, gastronomia, agricultura i festa organitzada per l'Ajuntament de Santa Coloma, en la qual, entre altres actes, van destacar una visita

guiada pel call jueu dirigida per Jaume Martell — investigador assidu de l'Arxiu Comarcal—, una xerrada sobre les aplicacions mèdiques del safrà a l'edat mitjana i un menú del safrà que es podia degustar als restaurants de la vila.

L'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà organitza una conferència

"Frederic Clascar i Sanou. Una figura de les lletres catalaneses el títol de la conferència que es va oferir a la Sala dels Merlets del Castell dels Comtes de Santa Coloma de Queralt, en aquesta localitat, el diumenge dia 15 de novembre de 2015, a les 12.30 h. L'acte el van organitzar conjuntament entre l'ACCB, la revista *La Segarra* i l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt.

L'Arxiu Comarcal del Baix Penedès exposa sobre el pintor Ollé Pinell

L'exposició de l'obra d'Antoni Ollé Pinell (1897-1981), gravador, pintor i fotògraf, amb el títol "Descobrint Antoni Ollé Pinell", va ser inaugurada el divendres 11 de desembre de 2015, a les 19 h, i restà oberta al públic fins al 30 de gener de 2016, a la seu de la Fundació Apel·les Fenosa del Vendrell. L'objectiu era donar a conèixer la figura d'aquest artista vinculat al Vendrell, que fou un reconegut gravador alhora que també es dedicà a la pintura i la fotografia. El seu fons documental es conserva a l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès. A la mostra s'hi van poder admirar obres originals de l'artista cedides per col·leccions particulars. També les reproduccions de l'àlbum de dedicatòries d'Antoni Ollé a la seva filla Teresa, el qual conté trenta-dues dedicatòries d'artistes de prestigi reconegut: pintors, il·lustradors i gravadors, com Ricard Opisso i el

seu fill, Alfred Opisso, Josep Maria Fàbregas, Joan Garcia-Junceda i Jaume Pla; també escriptors com Clementina Arderiu i Carles Riba; i músics i compositors com Enric Casals i la seva filla Pilar Casals.

L'Arxiu Comarcal del Montsià acull la presentació d'un llibre

El divendres 11 de desembre de 2015, a les 19 h, tingué lloc a la sala polivalent de l'Arxiu Comarcal del Montsià la presentació de la publicació *Reporters gràfics. Barcelona, 1900-1939*, de Teresa Ferré, Pablo González, Andrés Antebi i Roger Adam. La presentació anà a càrrec de Teresa Ferré i Pablo González, autors de la publicació, i moderà l'acte Santi Valldepérez.

La publicació, que és fruit d'una recerca multidisciplinària de més de quatre anys, constitueix un recorregut inèdit per la Barcelona d'aquell període a través de la història dels seus principals cronistes gràfics. Amb ella es recuperen la vida i l'obra de 32 fotoperiodistes reconeguts en el seu temps, la majoria oblidats a partir del 1939, amb un recull de més de 400 imatges i un centenar de documents en la majoria dels casos inèdits. Es tracta d'una perspectiva desconeguda de Barcelona a

través de la imatge de la ciutat que es va difondre als diaris i revistes de l'època.

Andrés Antebi, antropòleg, Pablo González, historiador, Teresa Ferré, periodista, i Roger Adam, dissenyador gràfic, han unit disciplines treballant junts a l'Observatori de la Vida Quotidiana (OVQ), un espai de recerca autònom on col·laboren també altres professionals. Un dels projectes d'investigació és "La Imatge Velada", que té com a objectiu donar a conèixer i recuperar el patrimoni fotoperiodístic català de principis del segle XX. L'obra *Reporters gràfics. Barcelona 1900-1939*, n'és un dels fruits, després de quatre anys de feina capbussant-se en fons fotogràfics, arxius, hemeroteques i un contacte constant amb les famílies dels fotògrafs.

L'Arxiu Comarcal del Priorat organitza una presentació pública

Al Lotus Priorat de Falset va tenir lloc la presentació del núm. 19 de la revista prioratina *Lo ViOlí*. L'acte va tenir lloc el dia 12 de desembre de 2015, a les 19 h, i va ser organitzat per l'Arxiu Comarcal del Priorat i el Centre d'Estudis del Priorat. Va comptar amb la intervenció de Minerva Pi, Montse Mateos i Jaume Borràs...

Les dones ja en tenien prou amb l'ensenyament a Primària...

L'agost del 1912, en ple debat sobre la conveniència de reinstaurar les Escoles Normals per a mestres d'ambdós sexes, va destacar la intervenció del diputat carlí Joaquim Avellà Guàrdia. El polític conservador vallenc va lamentar que la situació econòmica no fos l'adequada per mantenir una Escola Normal a la província. D'altra banda, va etzibar que "con la creación de las Escuelas [s'entén, de primària] destinadas al sexo femenino se atiende perfectamente a las necesidades que se sienten en la provincia para proporcionar una carrera a los hijos de la misma". O sigui, que les dones ja en tenien prou amb l'ensenyament de primària!

AGDT, Actes, 1912, p. 50.

Recensions

FUENTES I GASÓ, Manuel Maria; Joan Maria QUIJADA BOSCH; Neus SÁNCHEZ PIÉ. *Correspondència del Dr. Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, cardenal arquebisbe de Tarragona amb Secretaria d'Estat de la Santa Seu (1936-1939)*. València: Tirant lo Blanc, 2015, 728 p.

Publicació posada al servei de la difusió dels fons de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, que exhuma la col·lecció de missives relacionades amb l'arquebisbe cardenal i indica la utilitat de la seva documentació devers la construcció històrica. El fons documental corresponent al seu episcopat és un dels més remarcables que custodia l'Arxiu. L'ús d'aquest recull ofereix noves clarícies dels temps turbulents que li van tocar viure al protagonista, enmig d'una cruenta guerra civil amb connotacions internacionals. Cal destacar la intensa relació de Vidal i Barraquer amb el secretari d'Estat del Vaticà, el cardenal Pacelli, futur Joan XXIII. No menys les consideracions exposades al voltant de les circumstàncies de la seva mort. Ara que es compleix el 70è aniversari d'aquesta necrològica, és una bona ocasió per tenir present l'exemple de l'home, del catòlic i de l'humanista, ja que sense les mesures arxivístiques de conservació que va impulsar l'AHAT no seria avui allò que és. La publicació del volum ha estat possible gràcies a la col·laboració i el mecenatge de la Diputació de Tarragona.

QUIJADA BOSCH, Joan Maria - Neus SÁNCHEZ PIÉ. *De Rebus Gestis Ecclesiae. Els llibres de notes del capítol catedral de Tarragona (1734-1930)*. Barcelona: Fundació Noguera, 2015 (Textos i Documents; 56).

El volum és un recull, a cura dels tècnics de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona Joan Quijada i Neus Sánchez, de la informació continguda als quatre llibres de notes intitulats *De Rebus Gestis*, que formen part del fons documental de l'Arxiu Capitular de Tarragona, uns llibres l'escriptura i conservació dels quals ha anat a cura dels canonges de la seu. Es tracta, doncs, d'una altra publicació que té com a objectiu la difusió de fons d'arxiu, a través dels quals els estudiosos poden investigar millor els processos històrics. Aquest material es compon d'un seguit de notes amb dades precises des del 1734 (*Te Deum* en acció de gràcies per les victòries espanyoles a Nàpols) fins al 1930 (adquisició per part dels capitulars d'un panteó al cementiri de Tarragona). El llibre relata més de mig miler d'esdeveniments de tota mena que abasten tres segles (XVIII, XIX i XX), amb especial èmfasi en les entrades de nous arquebisbes, visites règies, processons i rogatives, fenòmens climàtics i curiositats diverses._

Informe del 1907 sobre l'agricultura tarragonina

El maig del 1907 la comissió creada per a l'estudi de la producció i el consum de blat presentava el seu informe a la Diputació de Tarragona. Tres foren les principals conclusions d'aquest informe: "1º Que en la provincia de Tarragona la producción de cereales es de carácter muy secundario. 2º Que dicha producción, a no ser por las necesidades de la clase agrícola, casi toda se cultiva en terreno de secano, y por falta de lluvias suele ser muy escasa. 3º Que la situación de los labradores con la destrucción filoxérica de sus viñedos, principal cultivo del país, y el escaso precio del vino, resulta sumamente precaria y harto lamentable".

AGDT, Actes, 1907, p. 19.

Sumaris

L'Arxiu t'informa. Butlletí de l'Arxiu Municipal de Cambrils, [<http://www.cambrils.cat/arxiu/recerca-i-difusio/difusio-del-patrimoni-cultural/publicacions/l-arxiu-t-informa-butlleti-de-l-arxiu-municipal-de-cambrils>], núm. 27 (novembre de 2015): "Deu cicles de memòria" (1); TARÉS LAGUNAS, Manuel. "Lluís Rovira i Guinart (Cambrils, 1884 - Reus, 1961). Memòria d'un pedagog catòlic i catalanista" (2-3); "El document protagonista: Moció per a l'obertura de l'avinguda de Josep Vidal i Barraquer (1942)" (4).

Butlletí Informatiu de l'Associació d'Arxivers de Catalunya [<http://www.arxivers.com/index.php/publicacions/revista-lligall-2>], núm. 128 (juliol-agost de 2015): **Editorial**: "Tres fulls de ruta amb la gestió documental com a element estructural" (1-5). **Congrés d'Arxivística de Catalunya**: SERRA SERRA, Jordi. "El Congrés: un punt i a part? Conclusions del XV Congrés d'Arxivística de Catalunya" (5-7); SUÁREZ, Jonás. "El programa social del Congrés" (7-8); PIÑOL, Xavi i NURIA FACHAL. "Dos informàtics endinsats en el XV Congrés d'Arxivística de Catalunya" (8-9). **Destaquem**: FOLCH, Sara. "Catalans a l'Havana. Un projecte d'Arxivers sense Fronteres [www.arxivers.org]" (10-11); NICOLAU, Anna. "Curs 'Tractament d'imatges per a gestors documentals'" (11-12); SOLÀ, Fina i ENRIC COBO. "Fem Esport, Fem Arxius: projecte de recuperació, accés i difusió dels arxius d'entitats esportives a Catalunya" (13-15). **La proposta**: LOPERA, Santi. "Exposició 'Gabriel Casas. Fotografia, informació i modernitat (1929-1939)' al MNAC" (15-16). **De l'arxiu a l'arxiver**: "Núria Téllez. Centre Excursionista de Catalunya" (17-18). **La Junta informa** (18). **Núm. 129 (setembre de 2015): Editorial**: "Guia mínima de gestió documental per a reforçar la transparència dels partits polítics" (1-2). **Destaquem**: CURTO, Albert. "El jurament dels arxivers a la Festa del Renaixement de Tortosa" (3-4); MOLÍ, Sergi i JAUME SARDÀ. "El grup de treball Accés i Avaluació de Documentació d'Assistència i Serveis Socials de la Comissió Nacional

d'Accés, Avaluació i Tria Documental" (4-5); VELA PALOMARES, Susanna. "Declaració per la protecció i la promoció dels arxius audiovisuals de les televisions locals d'Andorra i Catalunya" (5-6). **Planeta arxiu**: RUBIÓ COROMINA, Jordi. "Arxius i arxivers a banda i banda dels Pirineus" (6-8). **La Proposta**: GARCIA CRUZ, Olga. "Exposició 'Lola Anglada'" (9-10). **De l'arxiu a l'arxiver**: "Jordi Gaitx Moltó" (11-12). **[La Junta informa]** (12). **Núm. 130 (octubre de 2015): Editorial**: "Reykjavik lights" (1-2). **El vocal informa**: MARTÍNEZ, Betlem. "Vocalia d'Activitats. Les visites guiades a arxius... algun suggeriment?" (3). **Destaquem**: CASANOVAS, Núria. "Visita a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona" (4-5); RUIZ, Vicenç. "Guanyem la voluntat política i deixem d'esperar Godot!" (5-6); CRUZ ESPINOSA, Adrián. "El Nostre Arxiu Fotogràfic: un nou canal de difusió" (6-7); SARDÀ, Jaume. "Taula rodona 'Sistemes de gestió de documents: fonaments d'accés a la informació i transparència'" (7-9). **La Proposta**: CASTEJÓN DOMÈNECH, Nativitat. "L'Arxiu Comarcal del Baix Penedès participa a la commemoració dels 150 anys del ferrocarril de Tarragona a Martorell (1865-2015)" (9-11). **De l'arxiu a l'arxiver**: "Almudena Gutiérrez García-Muñoz. Arxiu Municipal de la Garriga" (11-13). **La Junta informa** (13). **Núm. 131 (novembre de 2015): Editorial**: "La política, si no la fas, te la fan en contra" (1-2). **El vocal informa**: SESMA, Mònica. "Disponibles els materials del congrés 'Preservació digital. Accés permanent'" (2-3); FOLCH, Sara. "La nova borsa de treball de l'AAC" (3-4); VAS, Juanjo. "La plataforma Privilegiis" (4). **Destaquem**: MARIA, Aniol. "Crònica del curs *Geolocalització i descripció arxivística*" (5-6); BATLLEM, Núria. "V Jornades Educació i Arxius" (6-7); RUMBO, Albert i JAUME ENRIC ZAMORA. "Restituïnt la memòria documental: els documents de Josep Puertas es retornen als seus familiars" (7-8). **La Proposta**: TARRUBELLA, Xavier. "*Barcelona, darrera mirada*: un recurs digital multi-mèdia de divulgació històrica i documental mitjançant cartografia antiga" (9-10). **De l'arxiu a l'arxiver**: "Montserrat Canela" (11-12). **La Junta informa** (12)._

Premsa

ARAGONÈS, Laura. "Tortosa exposa dues panoràmiques de la ciutat renaixentista de 1563. Els dibuixos de l'artista flamenc Anton van den Wyngaerde es poden visitar en una mostra als Reials Col·legis amb motiu de la XX Festa del Renaixement, que s'inicia demà". *Diari de Tarragona* (dimecres, 22-07-2015).

FORNÓS, Sílvia. "Marià Hispano: 'Un arxiu robat és il·legítim'. Entrevista a l'arxiver i historiador, que va assistir a un acte al Centre de Lectura de Reus". *Diari de Tarragona* (dimecres, 22-07-2015).

CARALT, A. "Cultura busca familiars de tortosins per tornar-los 'Papers de Salamanca'. L'Arxiu Nacional de Catalunya vol localitzar descendents de set tortosins, entre ells de l'exconseller Rafael Vidiella Franch". *Diari de Tarragona* (dilluns, 03-08-2015).

"La segona tanda de l'arxiu de Paul Preston arriba al Monestir de Poblet. Inclou 91 caixes amb documentació 'important' sobre la Guerra Civil i franquisme". *Diari de Tarragona* (dilluns, 10-08-2015).

"Elisenda Cristià serà la nova arxivera municipal [de Reus]". *Diari de Tarragona* (dimecres, 12-08-2015), 16.

PLANA, Montse. "Un terç del fons documental de Paul Preston ja ha arribat a Poblet". *Diari de Tarragona* (dimecres, 12-08-2015), 22.

JACAS, Núria. "Un recorregut visual de 150 anys. La Casa de la Festa acull fins a Santa Tecla l'exposició fotogràfica". *Diari de Tarragona* (diumenge, 23-08-2015).

ACN. "La historia en 130 mil documentos. La Colla Jove de Tarragona presenta su archivo histórico, formado por fotografías y documentos, y lo cede al Arxiu Municipal de Tarragona para que esté a disposición de la ciudad". *Diari de Tarragona* (dimecres, 16-09-2015).

CABRÉ, Jordi. "Alfredo Redondo: 'Para celebrar el centenario del Setge de Tarragona hubo carreras de coches'. Entrevista al historiador y archivero". *Diari de Tarragona* (dimecres, 11-11-2015).

MARRASÉ, Rafa. "Una plaga de hongos se extiende por la documentación del Arxiu. El director del AHMT, Jordi Piqué, rebaja la problemática que afecta a los periódicos y otros documentos antiguos del fondo". *Diari de Tarragona* (dimecres, 25-11-2015).

"Biarnés a l'abast de tothom. L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre obté la gestió del fons fotogràfic de 60.500 imatges d'aquest ascenenc excepcional, testimoni de la història de la Ribera d'Ebre". *Diari de Tarragona* (dilluns, 21-12-2015).

PALLÁS, Marina. "El cançoner més antic de l'Ebre. La Universitat Rovira i Virgili publica 'Quan el pare no té pa', un recull de cançons inèdit de Joan Moreira descobert per Joan Vidal i Albert Aragonés d'entre el fons documental de la seua família". *Diari de Tarragona* (dijous, 24-12-2015).

El ministre de Defensa a Tarragona (1974)

El 12 de novembre de 1974 els diputats oferien una recepció de gala per complimentar la visita del tinent general de l'Exèrcit [Francisco Coloma Gallegos](#). Va ser de les darreres solemnitats que protagonitzarien alts comandaments militars, en una època (l'any següent moria el dictador [Francisco Franco Bahamonde](#)) en què ja no s'estil·liava i àdhuc, amb els anys, passaria a ser incòmode i, fins i tot, políticament incorrecte.

Però no era així el 1974, quan, amb motiu del programa de visites a les casernes militars de Catalunya, el ministre de Defensa, tinent general [Francisco Coloma Gallegos](#), acompanyat del general [Bañuls Navarro](#), visitava a Tarragona el quarter General Contreras. Parafernàlies militars a banda (desfilades, bandes de música i ofrenes als caiguts —nacionals—), el ministre fou igualment invitat a una recepció oficial per part de les autoritats civils, que va consistir en un bon àpat al

restaurant de l'hotel més luxós de la ciutat, llavors l'Imperial Tarraco.

En aquesta primera instantània es poden veure les autoritats civils i militars dempeus escoltant el discurs de benvinguda del governador civil i cap provincial del Movimiento, [Antonio Aige Pascual](#), que s'agafa les mans per davant. Al seu costat esquerre l'acompanya el ministre homenatjat, tinent general [Francisco Coloma Gallegos](#), i a l'altre costat el general [Bañuls Navarro](#) (que identifiquem per la faixa vermella de general). Més al fons, es poden veure el president de la Diputació, [Josep Clua Queixalós](#), flanquejat per dos militars més. El de la seva banda dreta ha de ser el coronel [Tejada](#), cap de la base aèria de Reus.

L'esmorzar, qualificat d'"íntim" pel *Diario Español*, va celebrar-se a la Sala Noble de l'Hotel i va comptar amb

Sensibilitat pel medi ambient el 1912

Avui en dia la societat i les institucions de govern tenen sensibilitat per la conservació del medi ambient, una sensibilitat que ha anat evolucionant i que veiem cada vegada més migrada i confosa a mesura que reculem en el temps. Un punt de partença d'aquesta sensibilitat el podríem situar a mitjan abril del 1912, quan el Plenari de la Diputació de Tarragona acordava participar en un projecte pioner que impulsava la Diputació de Barcelona. Es tractava de la designació d'una comissió "encaminada a la repoblación de los bosques de Cataluña". Per tal de formar-ne part es va facultar la presidència perquè nomenés "una Junta compuesta de los elementos afines de esta provincia, a fin de que se secunden les trabajos de la de Barcelona". En presentar el projecte barceloní, en digueren meravelles el president, Antoni Estivill, i el diputat per Falset, Miquel Sas Mor.

AGDT, Actes, 1912, p. 25

no menys d'una quarantena de comensals, segons podem apreciar en diverses panoràmiques fotogràfiques del banquet, tant en el reportatge que custodia l'Arxiu

General de la Diputació [ref. 301] com en el que també posseeix l'Arxiu Històric de la Ciutat de Tarragona, el qual es pot consultar en línia [www.tarragona.cat].

Fitxa tècnica

Fons/col·lecció: Fons d'imatges de l'AGDT

Suport: Paper baritat de bromur de plata

Núm de registre: 5752

Digitalització: 2.354 x 1.649 píxels

Cromia: Color

Títol: "Discurs previ en l'esmorzar ofert al ministre de Defensa, Francisco Coloma Gallegos"

Datació: 22 de novembre de 1974

Autoria: Chinchilla

Procedència: Reportatge

Descripció: Primer pla de les autoritats civils i militars durant el discurs del governador civil.

Geogràfic: Sala Noble de l'Hotel Imperial Tarraco, Tarragona

En la segona instantània podem veure els comensals entaulats a les acaballes de l'àpat. Hi apreciem la presidència, amb el governador civil, Sr. **Aige Pascual** (el tercer des de l'esquerra), a la seva dreta el Sr. **Clua Queixalós**, president de la Diputació de Tarragona, i a la seva esquerra un seguit de personalitats polítiques de la demarcació. Els militars figuraven davant per davant de la presidència de la taula. Tots conversen animadament amb els companys de taula, sobre la qual hi trobem unes estovalles blanques amb un curiós brodat, una àliga heràldica, segurament emblema d'algun regiment militar. Les copes d'aigua, vi i cava,

començades i a la meitat, ens fan pensar que es trobaven, llavors, a les darreres fases de l'acte culinari.

Observem, igualment, els finestrals de la sala on es va desenvolupar el distingit banquet-esmorzar, perquè a través seu s'hi veuen els exteriors camí a l'Arrabassada. A la finestra més propera s'hi pot veure el fortí de Sant Jordi, avui degudament enjardinat i condicionat per a visites. No s'hi veu, malauradament, el fortí de la Reina Anna, en el qual s'ha centrat els darrers anys l'agra polèmica al voltant del Restaurant Fortí de la Reina.

Fitxa tècnica

Fons/col·lecció: Fons d'imatges de l'AGDT

Suport: Paper baritat de bromur de plata

Núm de registre: 5757

Digitalització: 2.354 x 1.649 píxels

Cromia: Color

Títol: "Àpat a l'Imperial Tarraco"

Datació: 22 de novembre de 1974

Autoria: Chinchilla

Procedència: Reportatge

Descripció: Moments finals de l'esmorzar en honor del ministre de Defensa.

Geogràfic: Sala Noble de l'Hotel Imperial Tarraco, Tarragona

L'Excel·lentíssim Sr. Ministre de Defensa va rebre una placa de l'Arc de Berà, obsequi de la província. En la tercera fotografia es pot apreciar el *feeling* que semblava haver-hi entre el Sr. **Francisco Coloma Gallegos** i el president de la Diputació, en una encaixada de mans franca i un creuament de somriures de complici-

tat. En un primer pla, ocupa la part dreta de la imatge la hieràtica figura del general **Bañuls Navarro**. Darrere del Sr. **Clua** hi intuïm la del governador civil **Aige Pascual**, del qual no veiem el rostre perquè queda tapat per la testa del president provincial._

Fitxa tècnica

Fons/col·lecció: Fons d'imatges de l'AGDT

Suport: Paper baritat de bromur de plata

Núm de registre: 5760

Digitalització: 2.354 x 1.649 píxels

Cromia: B/n

Títol: "Salutació del president de la Diputació i el ministre de Defensa"

Datació: 22 de novembre de 1974

Autoria: Chinchilla

Procedència: Reportatge

Descripció: El Sr. Josep Clua Queixalós, president de la Diputació de Tarragona, encaixa la mà amb el tinent general Francisco Coloma Gallegos, ministre de Defensa.

Geogràfic: Sala Noble de l'Hotel Imperial Tarraco, Tarragona

www.dipta.cat